تازه‌های اقتصاد
چهارشنبه ۱۷تیر ۱۴۰۵ شماره ۷۰

طرح‌های حمایتی نباید از جیب شبکه بانکی پرداخت شوند

(صفحه ۳)

آزادسازی منابع ایران؛ از کاهش فشار ارزی تا تعدیل انتظارات تورمی

(صفحه ۲)

بازارها پس از اعلام پایان آتش‌بس توسط آمریکا چه شکلی گرفتند؟

ترامپ علیه تفاهم

تنها چند هفته پس از شکل‌گیری تفاهم میان ایران و آمریکا برای توقف درگیری‌های مستقیم، فضای سیاسی بار دیگر وارد مرحله‌ای از تنش شده است. اظهارات دونالد ترامپ در حاشیه نشست ناتو در آنکارا مبنی بر اینکه «تفاهم با ایران پایان یافته است» و همزمان وقوع حملات نظامی آمریکا به مناطق جنوبی ایران، بار دیگر ریسک ژئوپلیتیکی خاورمیانه را به صدر نگرانی‌های بازارهای جهانی بازگرداند. واکنش بازارها نیز فوری بود؛ نفت جهش کرد، بورس‌های جهانی عقب نشستند، بازار ارز ایران ملتهب شد و معامله‌گران دوباره سناریوی افزایش نااطمینانی را در قیمت دارایی‌ها لحاظ کردند.

این تنها اظهارات جدید ترامپ نبود. او همچنین اعلام کرد به وزیر خزانه‌داری این کشور دستور داده است تمام روابط تجاری با اسپانیا را متوقف کند و مادرید را «شریکی نامناسب در ناتو» خواند.

یادداشت روز

۴ شرط موفقیت صندوق‌های سرمایه‌گذاری ارزی

شاهین شایان آرانی
اقتصاددان

طرح صندوق‌های سرمایه‌گذاری ارزی که این روزها در حال بررسی و طراحی است، در صورت اجرا می‌تواند به یکی از ابزارهای مهم برای تجهیز منابع ارزی در اقتصاد تبدیل شود. با این حال، موفقیت چنین ابزاری نه صرفاً به طراحی فنی آن، بلکه بیش از هر چیز به میزان اعتماد عمومی و نحوه مواجهه سیاست‌گذار با سرمایه‌گذار وابسته است. تجربه ابزارهای مشابه در گذشته نیز نشان داده است که هرگونه ضعف در سازکار تضمین، بازخرید یا محدودیت‌های اجرایی می‌تواند به کاهش شدید استقبال منجر شود.

در شرایطی که بخشی از دارایی‌های ارزی در دست خانوارها و سرمایه‌گذاران خرد خارج از چرخه رسمی اقتصاد نگهداری می‌شود، طراحی ابزاری مانند صندوق ارزی می‌تواند زمینه‌ای برای ورود این منابع به اقتصاد فراهم کند؛ اما این ورود تنها زمانی اتفاق خواهد افتاد که سرمایه‌گذار نسبت به امنیت، نقدشوندگی و سهولت استفاده از این ابزار اطمینان کامل داشته باشد.

نخستین و مهم‌ترین محور در موفقیت این صندوق‌ها، موضوع ضمانت اصل و فرع سرمایه است. سرمایه‌گذاری که قصد دارد ارز خود را در قالب این صندوق‌ها یا گواهی‌های ارزی ارائه کند، در گام اول به دنبال یک تضمین روشن و بدون ابهام است. این تضمین باید توسط مرجع رسمی و متولی اصلی بازار ارز در کشور، یعنی بانک مرکزی، ارائه شود .

ادامه مطلب را در لینک بخوانید

آمادگی ۶ بانک برای فروش ارز اربعین

ارزش پرتفوی خارجی‌ها در بازار سرمایه با رشد ۵۱ درصدی به ۲۸.۶ همت رسید

دریافت گواهینامه بازرسی در مبدأ برای کالاهای اساسی الزامی شد

بازخرید ۷۰ هزار میلیارد تومان در عملیات بازارباز بانک مرکزی

آزادسازی منابع ایران؛ از کاهش فشار ارزی تا تعدیل انتظارات تورمی

عباس علوی‌راد، اقتصاددان، درباره آزادسازی بخشی از منابع ارزی بلوکه‌شده ایران و اختصاص بخشی از آن به واردات کالاهای اساسی، اظهارکرد: اگر براساس آنچه مسئولان گفته‌اند حدود ۶ میلیارد دلار از منابع ایران آزاد شود، فارغ از رقم دقیق آن، اصل آزادسازی دارایی‌های بلوکه‌شده ایران برای اقتصاد کشور یک تحول مثبت برای کشور خواهد بود.

وی افزود: اقتصاد ایران اکنون در دوره‌ای قرار دارد که همزمان با روند مذاکرات، در یک فضای انتظار قرار گرفته است؛ فضایی که نگاه مثبتی نیز نسبت به آینده در آن وجود دارد. در چنین شرایطی، آزادسازی هر میزان از دارایی‌های بلوکه‌شده کشور، بدون تردید یک اتفاق مثبت است و می‌تواند در کوتاه‌مدت آثار مطلوبی بر اقتصاد ایران بر جای بگذارد.

این اقتصاددان با اشاره به برخی انتقادها درباره نحوه استفاده از این منابع تصریح کرد: برخی معتقدند اگر این منابع به‌صورت نقدی در اختیار ایران قرار نگیرد و در قالب تهاتر با کالاهای اساسی مصرف شود، ارزش چندانی ندارد؛ اما من چنین برداشتی ندارم. حتی اگر این منابع صرف تأمین کالاهای اساسی شود نیز اقدام مثبتی است، زیرا بانک مرکزی در طول سال ناگزیر است برای واردات همین کالاها ارز تخصیص دهد. بنابراین، اگر این نیاز از محل منابع آزادشده تأمین شود، فشار از روی منابع ارزی کشور برداشته خواهد شد و این نیز یک دستاورد مهم است.

> " اقتصاد ایران اکنون در دوره‌ای قرار دارد که همزمان با روند مذاکرات، در یک فضای انتظار قرار گرفته است. در چنین شرایطی، آزادسازی هر میزان از دارایی‌های بلوکه‌شده کشور، بدون تردید یک اتفاق مثبت است "

علوی‌راد با تشریح کانال‌های اثرگذاری این اقدام بر اقتصاد کشور گفت: نخستین اثر مثبت آزادسازی منابع، کاهش فشار بر بازار ارز است. چه منابع به‌صورت مستقیم وارد کشور شود و چه در قالب تهاتر کالاهای اساسی مورد استفاده قرار گیرد، در هر صورت تقاضا برای ارز کاهش یافته و این موضوع به سیاست‌های بانک مرکزی برای ایجاد ثبات نسبی در بازار ارز کمک می‌کند. در شرایطی که اقتصاد ایران طی یک سال گذشته با شوک‌های متعدد مواجه بوده، کاهش فشار بر بازار ارز می‌تواند پشتوانه مهمی برای سیاست‌های تثبیت اقتصادی بانک مرکزی باشد.

وی دومین اثر مهم این اقدام را مدیریت انتظارات تورمی دانست و اظهار کرد: در شرایط فعلی، مهم‌ترین مأموریت بانک مرکزی مدیریت انتظارات تورمی است.

سهم بخش‌های مختلف از شاخص قیمت مصرف‌کننده چقدر است؟

بار تورم خرداد روی دوش کالاها

تورم ماهانه گروه کالاها در خرداد ۱۴۰۵، به طور میانگین ۷ درصد افزایش یافته است. تورم ماهانه گروه خدمات در همین بازه، رشد ۴ درصدی را تجربه کرده که این اختلاف نشان می‌دهد در خرداد ماه، شوک قیمتی بیشتر از ناحیه تامین کالاها (متاثر از هزینه‌های تولید یا واردات) بوده تا بخش دستمزد و خدمات.

آمارهای رسمی مرکز آمار برای خرداد ۱۴۰۵، حاکی از شیفت قابل‌توجه تورم از بخش‌های حیاتی نظیر بهداشت و درمان به زیرمجموعه‌های گروه خوراکی‌هاست.

بخش بهداشت و درمان که ماه گذشته تورم بالایی را ثبت کرده بود در خرداد ماه تورم ماهانه ۹.۴ درصد را نشان می‌دهد؛ بنابراین رتبه تورم این گروه به نسبت خوراکی‌ها به درجات پایین‌تری کاهش پیدا کرده است. در گروه خوراکی‌ها کماکان روغن‌ها رکورددار هستند و تورم ماهانه ۶.۶ درصد و تورم سالانه ۱۴۳.۱ درصد را ثبت کرده‌اند؛ اما پس از روغن که جهش خود را از ماه‌های پایانی سال ۱۴۰۴ آغاز کرد، نان و غلات نیز با ثبت تورم سالانه ۱۲۰ درصد در جایگاه بعد قرار دارد. تورم ماهانه نان و غلات نیز ۵.۸ درصد گزارش شده است. مسکن و اجاره به ترتیب با ثبت تورم سالانه ۳۳.۱ و ۳۲.۸ درصد توانستند در انتهای جدول افزایش قیمت‌ها باشند. نرخ تورم ماهانه این دو بخش نیز ۲.۴ درصد محاسبه شده است. پس از آن گروه تحصیل و آموزش با ۴۴ درصد نرخ تورم ثبت شده سالانه و ۱.۶ درصد تورم ماهانه در جایگاه کمترین رشدها قرار دارد.

> " در گروه خوراکی‌ها کماکان روغن‌ها رکورددار هستند و تورم ماهانه ۶.۶ درصد و تورم سالانه ۱۴۳.۱ درصد را ثبت کرده‌اند "

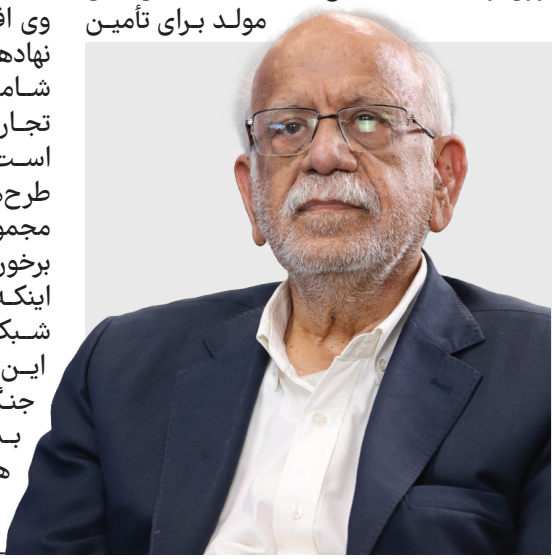
در خرداد ماه تغییرات قابل توجهی در سبد هزینه‌های خانوار اتفاق افتاده است. این آمارها که بر مبنای سال پایه ۱۴۰۰ محاسبه شده‌اند، تصویری روشن از پویایی قیمت‌ها در بخش‌های مختلف اقتصاد ارائه می‌دهد که سنگینی کفه ترازوی قیمت‌ها در بخش کالایی ست و در بین کالاها نیز خوراکی‌ها و آشامیدنی‌ها جلودار است.

جدول کلان نرخ تورم مصرف کننده مرکز آمار نشان می‌دهد که در خرداد ۱۴۰۵، شاخص کل با عبور از مرز ۶۰۰، روی عدد ۶۵۶.۴ ایستاده است. تورم ماهانه که با یک جهش ملموس از ۵ درصد در فروردین ۱۴۰۵ به ۸.۸ درصد در اردیبهشت افزایش داشت، در خرداد به ۵.۹ درصد افت کرد. کاهش پیدا کرد.

یک اقتصاددان مطرح کرد

طرح‌های حمایتی نباید از جیب شبکه بانکی پرداخت شوند

احمد حاتمی‌یزد، اقتصاددان، با بیان اینکه اقتصاد ایران در دوره بازسازی با سه چالش همزمان مواجه است؛ اظهار کرد: کمبود منابع مالی، تورم مزمن و ضعف سرمایه‌گذاری از اولویت‌هایی است که در پساجنگ باید مورد توجه قرار گیرد. به گفته او، اتکا به منابع بانک مرکزی نه تنها راه‌حل این مشکلات نیست، بلکه می‌تواند به تشدید تورم و طولانی‌تر شدن روند بازسازی منجر شود. دراین میان دولت باید از ظرفیت نهادهای بزرگ اقتصادی، اصلاح نظام مالیاتی، حذف تدریجی رانت‌های ارزی و هدایت منابع به سمت بخش‌های مولد برای تأمین هزینه‌های بازسازی استفاده کند.

حاتمی‌یزد با اشاره به نقش نهادهای عمومی غیردولتی در اقتصاد کشور گفت: این نهادها امروز به بازیگران مهم اقتصادی تبدیل شده‌اند و بخش قابل توجهی از دارایی‌ها و ظرفیت‌های اقتصادی کشور را در اختیار دارند. در شرایطی که دولت با محدودیت منابع و کسری بودجه روبه‌رو است، انتظار می‌رود این مجموعه‌ها در تأمین مالی پروژه‌های بازسازی نقش فعال‌تری ایفا کنند.

> " اتکا به منابع بانک مرکزی می تواند به تشدید تورم و طولانی تر شدن روند بازسازی منجر شود "

وی افزود: بخشی از دارایی‌های نهادهای عمومی غیردولتی شامل املاک، اراضی، مراکز تجاری، هتل‌ها و سایر دارایی‌های سرمایه‌ای است که می‌توانند در خدمت تأمین مالی طرح‌های توسعه‌ای و بازسازی قرار گیرد. مجموعه‌هایی که از چنین ظرفیت‌هایی برخوردارند باید بخشی از راه‌حل باشند، نه اینکه خود به متقاضی منابع بانک مرکزی و شبکه بانکی تبدیل شوند.

این اقتصاددان با اشاره به آثار اقتصادی جنگ بر اشتغال و تولید اظهار کرد: بازسازی بدون سرمایه‌گذاری امکان‌پذیر نیست. هرگونه برنامه احیای اقتصادی در نهایت باید به ایجاد اشتغال، افزایش تولید و بازگشت رونق به فعالیت‌های اقتصادی منجر شود و این اهداف نیز بدون جذب سرمایه محقق نخواهد شد.

حاتمی‌یزد تأکید کرد: مهم‌ترین مانع سرمایه‌گذاری در شرایط کنونی تورم است. زمانی که ارزش پول ملی به طور مداوم کاهش پیدا می‌کند، طبیعی است که صاحبان سرمایه به جای ورود به فعالیت‌های تولیدی به سمت بازارهایی مانند ارز، طلا و مسکن حرکت کنند.

وی یکی از راهکارهای تأمین منابع مالی بازسازی را انتشار اوراق بدهی و ابزارهای مالی جدید دانست و گفت: موفقیت این سیاست در گرو آن است که منابع جذب‌شده صرف پروژه‌هایی شود که توانایی ایجاد درآمد و بازپرداخت تعهدات را داشته باشند.

به گفته حاتمی‌یزد، حوزه‌هایی مانند نفت، گاز و پتروشیمی از ظرفیت مناسبی برای جذب سرمایه برخوردارند، زیرا بازدهی این پروژه‌ها می‌تواند هزینه تأمین مالی آنها را پوشش دهد. اما اگر منابع حاصل از انتشار اوراق صرف طرح‌های فاقد بازده اقتصادی شود، در عمل مشکل جدیدی به مشکلات مالی کشور اضافه خواهد شد.

آیا ایران هم به موج جهانی بانکداری سازمانی می‌پیوندد؟

تغییر مسیر سرمایه‌گذاری در صنعت فین‌تک

در سال‌های اخیر، نگاه سرمایه‌گذاران و فعالان صنعت فین‌تک به تدریج از خدمات مالی خرد و پرداخت‌های روزمره به سمت ارائه راهکارهای مالی برای شرکت‌ها و کسب‌وکارها تغییر کرده است. تازه‌ترین «گزارش سالانه Forbes Fintech ۵۰، ۲۰۲۶» نیز این تغییر مسیر را تأیید می‌کند؛ جایی که سهم عمده فین‌تک‌های برتر جهان به شرکت‌هایی اختصاص یافته که در حوزه بانکداری سازمانی، خدمات مالی کسب‌وکارها و زیرساخت‌های بانکی فعالیت می‌کنند.

این روند، پرسش مهمی را پیش روی شبکه بانکی ایران قرار می‌دهد؛ آیا بانکداری سازمانی در کشور نیز به پیشران نوآوری تبدیل شده یا همچنان ظرفیت‌های این حوزه کمتر از توان واقعی آن مورد استفاده قرار گرفته است؟

> " از میان ۵۰ فین‌تک برتر جهان، ۲۰ شرکت در حوزه بانکداری سازمانی، خدمات مالی کسب‌وکارها و زیرساخت‌های مالی فعالیت می‌کنند "

فین‌تک طی یک دهه گذشته بیش از هر چیز با پرداخت‌های دیجیتال، کیف پول‌های الکترونیکی و خدمات مالی خرد شناخته می‌شد؛ اما اکنون بازار جهانی وارد مرحله تازه‌ای شده است. شرکت‌ها و سازمان‌ها که روزانه میلیون‌ها تراکنش مالی انجام می‌دهند، به مشتریان اصلی بسیاری از نوآوری‌های مالی تبدیل شده‌اند و همین موضوع، بانکداری سازمانی را به یکی از جذاب‌ترین حوزه‌های سرمایه‌گذاری بدل کرده است.

گزارش سال ۲۰۲۶ فوربس نیز این واقعیت را بازتاب می‌دهد. براساس این گزارش، از میان ۵۰ فین‌تک برتر جهان، ۲۰ شرکت در حوزه بانکداری سازمانی، خدمات مالی کسب‌وکارها و زیرساخت‌های مالی فعالیت می‌کنند؛ سهمی که از هر بخش دیگری بیشتر است و نشان می‌دهد آینده صنعت فین‌تک بیش از گذشته به بازار خدمات مالی شرکت‌ها گره خورده است.

دوران سرمایه‌گذاری برپایه «امید و گمان» به پایان رسیده است

واکاوی استراتژی جدید دویچه بانک

پس از سال‌ها نوسانات شدید و سیاست‌های پولی تهاجمی، بازارهای مالی در نیمه دوم سال ۲۰۲۶ به نقطه‌ای حساس از بلوغ رسیده‌اند. دوران سرمایه‌گذاری بر پایه «امید و گمان» به پایان رسیده و اکنون، بازار تحت سلطه «واقعیت‌های ریاضی» است.

گزارش تحلیلی اخیر دویچه بانک نشان می‌دهد که با تثبیت نرخ بهره در سطوح منطقی، سرمایه‌گذاران باید از استراتژی‌های رشد بی‌ضابطه فاصله گرفته و به سمت «بازدهی واقعی و مستند» حرکت کنند. این گزارش، نه تنها یک توصیه، بلکه یک بازنگری اساسی در فلسفه مدیریت ثروت در دنیای پسا-تورم است.

در سال‌های گذشته، بخش تکنولوژی تحت تأثیر نوسانات شدید ناشی از پروژه‌های آینده‌نگرانه بود؛ اما اکنون، طبق تحلیل دقیق بخش استراتژی بازار دویچه بانک معیار اصلی انتخاب سهام، تغییر از «پتانسیل رشد» به «جریان نقدی آزاد» (Free Cash Flow) است.

در این بخش، کارشناسان بر این باورند که شرکت‌هایی که توانسته‌اند هوش مصنوعی را از یک ابزار نمایشی به یک موتور کاهش هزینه در زنجیره تامین تبدیل کنند، ستون‌های اصلی سبد سهام در سال ۲۰۲۶ خواهند بود. آمارهای منتشر شده توسط بلومبرگ نیز نشان می‌دهد که شرکت‌های حوزه نیمه‌هادی و نرم‌افزارهای سازمانی که مدل درآمدی مشخصی دارند، در سال جاری با نرخ رشد سود خالص ۱۲ درصد نسبت به سال گذشته، از شاخص‌های عمومی بازار پیشی گرفته‌اند. بنابراین، تمرکز باید بر شرکت‌هایی باشد که «هوش مصنوعی کاربردی» را به «سود عملیاتی» تبدیل می‌کنند.

نوسان و درگیری بلای معیشت مردم

تورم ترکیه تغییر مسیر داد

اقتصاد ترکیه در سال‌های اخیر همواره بر روی لبه تیغ حرکت کرده است. وابستگی شدید این کشور به واردات انرژی باعث شده تا هرگونه نوسان و درگیری ژئوپلیتیک در خاورمیانه، مستقیماً خود را در سبد معیشتی شهروندان استانبول و آنکارا نشان دهد.

بر همین اساس بحران‌های اخیر منطقه‌ای و تنش‌های پیرامون ایران، محرک اصلی جهش بهای نفت و گاز و در نتیجه صعود تورم ترکیه در ماه‌های ابتدایی سال ۲۰۲۶ بود. با این حال، گزارش‌های آماری جدید نشان می‌دهند که فروکش کردن این تنش‌ها و کاهش متناظر قیمت جهانی انرژی، سرانجام به یاری سیاست‌گذار پولی ترکیه آمده است.

بر اساس داده‌های رسمی منتشر شده توسط مرکز آمار ترکیه (TÜİK)، نرخ تورم سالانه مصرف‌کننده (CPI) در ماه مه ۲۰۲۶ به ۳۲.۶۱ درصد رسید. این آمار نشان‌دهنده یک تغییر جهت معنادار پس از ماه‌ها فشار تورمی مداوم است. نرخ تورم ماهانه نیز در این دوره روی عدد ۱.۷۱ درصد ایستاد که تا حدودی انتظارات بازار را برآورده کرد.

«مهار تولید» یا «جنگ سهم بازار»؛ مسئله این است!

دوراهی اوپک

آنچه امروز در بازار نفت رخ می‌دهد، نشانه‌ای از تغییر موازنه قدرت میان تولیدکنندگان خلیج فارس، خریداران آسیایی و تصمیم‌سازان اوپک پلاس است. کمتر از سه ماه پس از آن‌که بازار با نگرانی از کمبود عرضه و جهش قیمت‌ها روبه‌رو بود، اکنون موجی از نفت آزادشده از مسیر هرمز، همراه با ضعف خرید چین و پایان تدریجی برداشت از ذخایر استراتژیک، بازار را به سمت مازاد سوق داده است. پرسش اصلی این است: آیا اوپک دوباره شیرها را می‌بندد یا وارد رقابت فرسایشی برای سهم بازار می‌شود؟

گزارش اخیر بلومبرگ می‌گوید قیمت نفت برنت پس از توافق آمریکا و ایران، بخش عمده افزایش‌های دوران جنگ را از دست داده و حوالی ۷۰ دلار در هر بشکه معامله می‌شود. این چرخش، فقط یک واکنش مقطعی نیست؛ داده‌های نهادهای بین‌المللی نیز از افت شدید عرضه و سپس بازگشت سریع آن خبر می‌دهند.

ویدیو

